

Nr 416.

Av herr Göransson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1952/53 till universiteten och den medicinska undervisningen m. m.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 137 angående anslag för budgetåret 1952/53 till universiteten och de medicinska högskolorna m. m. önska vi framföra vissa synpunkter och yrkanden beträffande docenten Hans Ruins ställning vid Lunds universitet.

Hans Ruin, f. d. professor vid Åbo akademi, numera docent vid Lunds universitet, är född i Helsingfors den 18 juni 1891. Han var tjänsteman vid Helsingfors universitetsbibliotek 1912—1930. 1921 disputerade han för doktorsgraden på avhandlingen "Erlebnis und Wissen. Kritischer Gang durch die englische Psychologie". Han blev 1927 docent i psykologi vid Helsingfors universitet, 1936 docent i litteratur- och konstpsykologi och 1945 professor i filosofi vid Åbo akademi. På egen ansökan erhöll han avsked från professuren 1946. Han var nordisk docentstipendiat vid Stockholms högskola läsåret 1944—45, vid Lunds universitet läsåren 1945—47 och blev docent i estetik vid Lunds universitet 1947.

Hans Ruin är en av Nordens främsta forskare och författare på det estetiska området, efter Yrjö Hirns nyligen timade död får man kanske säga den främste. I "Poesiens mystik" (1935), som är hans estetiska huvudarbete, tog han till uppgift att finna och påvisa likheterna, det gemensamma, i diktarens och den religiöse mystikerns upplevelser. Boken har av en filosofisk auktoritet som professor Eino Kaila (i sakkunnigutlåtande för professuren i filosofi vid Åbo akademi 1945) karakteriserats som "ett imponerande verk". Yrjö Hirn har därom fällt omdömet, att det är ett "omfattande och djupgående arbete", av vilket han "personligen haft mycket att lära".

Hans Ruins nästa stora verk är en litteraturhistorisk monografi över den finlandssvenske diktaren Arvid Mörne (1946), utarbetad med stor omsorg och fin förståelse. "Den förefaller mig", säger professor Olle Holmberg i ett sakkunnigutlåtande till humanistiska sektionen i Lund 1949, "komma att alltid bevara sitt värde som samtida vittnesbörd om en skald och man i fortlöpande och intim kontakt med Finlands öden under tiden från 1900-talets början till och med andra världskriget." Boken om Arvid Mörne visar den ovanliga förening av historiker, psykolog och estetiker som konstituerar Hans Ruins forskar- och författarpersonlighet.

I det tredje av sina större arbeten, "I konstens brännspiegel" (1949),

tog Hans Ruin upp ett ämne som han förut behandlat i "Nutidskonst i psykologisk belysning" (1923). Han tecknar den moderna konstens utveckling, men siktar samtidigt till en genomträngande kulturanalys, strävande efter att klarlägga de krafter som på en gång äro verksamma i konsten såväl som på kulturlivets andra områden. Professor Henrik Cornell säger i ett sakkunnigutlåtande till humanistiska sektionen i Lund 1949: "Inom svensk vetenskap får boken ett förhöjt värde därav att den i sin mån uppväger den brist på kännedom om den teoretiska och psykologiska litteraturen, som konsthistorikerna av facket i allmänhet lagt i dagen."

Jämte ett stort antal specialvetenskapliga avhandlingar och uppsatser i filosofiska, konstteoretiska och litteraturhistoriska ämnen har Hans Ruin författat och utgivit en rad populära essaysamlingar, bl. a. "Själens försvarsproblem" (1929), "Gycklare och apostlar" (1934), "Ett land stiger fram" (1941) och "Det finns ett leende" (1943). Han har en ovanlig förmåga att, både skriftligen och muntligen, i allmänfattlig form framställa sina studie- och forskningsresultat. Detta är av stor betydelse även i hans akademiska undervisning. Vid universitetet i Lund, där hans ämne, estetiken och konstpsykologien, icke i övrigt är representerat, hör han som lärare och föreläsare till de mest uppskattade och mest hörda.

Sedan universitetet av statsmakterna begärt upprättande av en personlig lärostol åt honom, tog den sedan 1945 sittande universitetsberedningen upp saken och föreslog i sitt slutbetänkande våren 1951 att en personlig professur i estetik för Hans Ruin omedelbart skulle inrättas vid Lunds universitet. "Härför talar särskilt", heter det i betänkandet, "det förhållandet, att det visat sig att docenten Ruins framstående lärarpersonlighet i hög grad stimulerat intresset för estetiska studier vid Lunds universitet. Det måste betraktas som ett svenskt kulturintresse, att docenten Ruin närmare knytes till ett svenskt universitet."

I anslutning härtill vädjade i maj år 1951 430 studenter i Lund till ecklesiastikministern att ta under övervägande de möjligheter som kunde finnas att genom en professur knyta Hans Ruin fastare till universitetet. Det framhölls i skrivelsen "att en dylik åtgärd skulle vara av allra största betydelse för hela det sydsvenska kulturlivet". I denna vädjan instämde en rad företrädare för sydsvenska bildningsintressen.

I ovannämnda proposition nr 137 har frågan om personlig professur åt Ruin icke upptagits till behandling. I propositionen omförmäles däremot, att universitetskanslern framställt förslag om personligt forskarstipendium åt Ruin. Någon positiv åtgärd från departementschefens sida har denna framställning icke föranlett.

Enligt vår mening tala synnerligen starka skäl för att Ruin genom en personlig professur blir fast knuten till universitetet. Härigenom skulle humanistisk vetenskap i vårt land erhålla en företrädare för forsknings-

områden och synpunkter, som hittills varit försummade eller otillräckligt beaktade. Med hänsyn till det läge vari frågan om en personlig professur befinner sig, anse vi oss emellertid böra för dagen stanna vid det av universitetskanslern framförda förslaget om personligt forskarstipendium åt Ruin.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att docenten i estetik vid Lunds universitet Hans Valdemar Ruin tilldelas ett personligt forskarstipendium samt att det anslag som beröres av beslutet uppräknas med erforderligt belopp.

Stockholm den 2 april 1952.

Hardy Göransson.

Ernst Wigforss.

Rickard Sandler.

K. G. Ewerlöf.

S. G. W. Wahlund.
